

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין יא.

עין משפט נר מצוה

נב א טור א"ח ס"י סגן:
 ב מ"י פט"ו מהל' שבת
 הלכה טו סגן עשין
 דרכני א טו"ע א"ח ס"י
 סגן ספ"ק י ו"י סגן
 ספ"ק כ:
 סא ג מ"י פט"ו מהל'
 שבת הלכה כ ופ"י
 הלכה לה סגן עט טו"ע
 א"ח ס"י סגן ספ"ק יא:

איפכא מאי: כלומר מי מהניא לורת הפתח בגובה וקשיא לר"ת דהא לורת הפתח הי קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן דל קנה דעל גביהן לימכשר בקנה דמכאן ומכאן דהוי ללחי משהו וי"ל דמיציעיא ליה היכא דלא מהני לחי כמו במפולג או ביתר מעשר דבעי לורת הפתח או לר"י יוסי

אפנייה לרין למעט: אפילו יש לו לורת פתח: מדני רבינו. רב דלמר לורת פתח לא מהניא: שרובה פתחים. בלרבע דפנותיה: אינה ניכרת בלורת פתח. ואפילו פתחים קטנים מעשר כי היכי דלא מהניא לורת פתח לשויה יותר מעשר פתחא לא מהני נמי לפרוך מרובה על

(א) (לעיל ב: ד) (ב) (ע"י חס' לקמן י. ד"ה אפנייה); (א) לקמן טו: (ז) מנחות ג: (ע"ש, ט) גירסת הערוך עבר פילה ז' פילוח; (ו) (קדושין ג: ד) (ז) (ב"ב י: ט) (ח) ב"ב: (א) בלמעשה; (ט) ס"א כלאים, (י) (דף ו:); (ס) ותי' מוספות קדושין ג: ד"ה זקן וכו'.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה חזר וכו' דלמר (על גבי' ד' ו' ע"ב: ד) ד"ה מה ד' שכן פלגו. ג"כ ע"י לעיל דף ו: (א) ד"ה אפנייה וכו' כנהדרע. ג"כ לעיל סוף פ' ג: 97

גליון הש"ס

גמ' ד"ה כבלאים התירו. עיין לקמן דף ג' ע"א תורה' הליו:

רבינו הגנאל

א"ל רב לרב יהוד' תני צריך למעט. אמלחרא, אטיקנא דלא מהניא ברחבה. אמר רב יוסף מדברי רבתי, רב דאמר צריך למעט נלמד חצר שרובה פתחים וחלונות אינה ניתרת בצורת הפתח הויאל ויותר מעשר אסור במבוי, ופרוך מרובה על העומד אסור בחצוי שכל מה צורת הפתח, מה יותר מעשר האוסר במבוי אינו ניתרת לדברי רב בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על העומד כו'. (פ"י) מה ליתר מעשר אסור שכן לא התרתה בו אצל פסי ביראות ל' מאיר. (פ"י) דאמר שתי רבקות של בקר נמצאו רחב ו' פרות כשעומדות כשורה אחת זו אצל זו, עובי כל פרה ופרה אמה וב' שלישי אמה, נמצא בשש פרות עשר אמות ל' מאיר. אבל ל' יהוד' דאמר ח' פרות הן י"ג אמות ושליש אבל פרוץ מרובה על העומד לדברי הכל מותר. פי' הדיומד רחבו ו' פתחים, וב' דיומד לדיומד פרוץ ל' מאיר י' אמות ול' יהודה י"ג אמות ושליש. לימא מסייע ליה, לרב. דנתת הללו שירבה בהן פתחין וחלונות כשירות ובלבד שהיא עומד מרובה על הפרוץ. ורחב רב כהנא ואמר, הא דתני בפתחים וחלונות הללו עד שיהא עומד מרובה על הפרוץ, משום דפתחים הללו פתחי שימא ניהו, ולית להו תקרה או משקוף. פי' שימא של א"י שהיא ארץ בני שם. ואף ר' יוחנן סבר לה לאה דרב, דאמר הרחב מעשר אמות א"פ שיש לו צורת

מוסף רש"י

פיתחי שימאי. מקולקין ואשמיט, ממו זקן אשמיט לשמירין בקדושין (גב: מנחות (גב:). שקפי מנחות, תיקרה. אקופה עליונה. ל"א שקפי אקופה עליונה, תקרה שאין הבית מקורה (טס).

רבינו הגנאל (המשך)

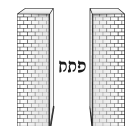
הפתח צריך למעט, דצורת הפתח ביותר מעשר אינה ניתרת. ואמרין מעשה באחד מבקעת בית הוררות שנעץ ד' קונדיסין ב' פינות השדה קטניין דאמרין, ובין אילו קונדיסין קנים זה אצל זה בפחות מג' טפחים כדי שתהיה כמו מחיצה, ומתח אצורה עליהן בשביל שלא יושמטו ויפילו ויהיו מקום הפתח. ואמר ויש לקיש כשם שהיא מחיצה לכלאים כך היא מחיצה נימא בפשה פתחו יתר הצד. כלומר העמיד מווחות בלא תיקרה אלא קנה מיכן וקנה מיכן, והאמר רב חסדא צורת הפתח שישאח מן הצד לא עשה כלום. אלא גורלם עשה קנה מיכן וקנה מיכן וקנה אחר עליהן. וכי האי גוונא צורת הפתח מעליא היא. ואם רוחב זה הפתח עשר אמות אמאי א"ר יוחנן אבל לא לשבת. אלא כגון שיש בפתחו יתר מעשר, וא"ר יוחנן א"פ שיש שם צורת הפתח עשר אמות כיון דפתחו יתר מעשר לא עשה כלום, ש"מ דר' יוחנן כרב סבירא ליה דאמר והרחב מעשר אמות מעט. ודחיקין, לא, לעולם לא נתן קנה על גביהן, ולא עשה הפתח אלא קנה מיכן וקנה מיכן, והוה צורת הפתח מן הצד. כלומר יש לו מווחות מן הצדדין ואין תיקרה על גביהן, וברב חסדא פליגי, דאמר העושה צורת הפתח מן הצד עשה כלום, ד' יוחנן אית ליה דרב חסדא, ר"ל לית ליה. ובין דאסיקנא דבפתח מן הצד פליגי דאמר איני והאמר ר"ל משום ד' יהודה בן חנינא

דבעי לחי רוחב ג' ובהכי מיתוקמא נמי בזייתא דמיתאי: **חצר שרובה פתחים** וחלונות. ובפחות מעשר דאי ביתר מעשר אפילו בעומד מרובה הא אפנייה רב לרין למעט וצד' דפנותיה איירי דמשני לרין מודה רב דמהני לורת הפתח (ב) דלמרין לעיל (ג) הלכה כה"ק וקשיא דמהאי זנין אב אפילו מחילה רביעית יש ללמוד דלא מהני מעשר אפילו במחילה אחת וי"ל דאין ללמוד אלא על ד' מחילות דמחילה אחת ביתר מעשר הי כמו פרוץ מרובה צד' מחילות דמה שאוסר ביתר מעשר משום דלא מיקרי פתח ולא מהני ליה לורת הפתח אלא לפרוך מרובה מד' רוחות לא יועיל לורת הפתח דפתח צד' רוחות לא עבדי אינשי אבל אמחילה אחת דעבדי פתח פשיטא דמהני לורת הפתח ועל זה אין שייך ללמוד: **מה** יתר מעשר האוסר במבוי. ואין להקשות מה למצוי שכן פרצתו (ט) צד' דיתר מעשר נמי אסר איירי ציה: **פתחי שימאי**

פ"ח פתחי ארץ ישראל שהוא ארץ בני שם: **אי"ר"מא בעשר בהא** י"מא ר' יוחנן בשבת לא. אין להקשות דמאי פריך דילמא סבר כנהדרע (א) דלכרבוהו דלתות אפילו בעשר דביתר מעשר שמואל נמי מודה דהוי כמפולג דכאן איירי צבקה שהיא כרמלית דליכא מאן דפליג שלא יועיל לורת הפתח דלמרין לעיל (ד) (א) אף קשה דהא רב יוסף אסר לעיל אפילו בעשר הוואיל ופרוך מרובה ואפילו בכלה לנקעה איירי דומיא דיתר מעשר דאסר ואפילו בכלה לנקעה מדמיימי מרבי יוחנן דאיירי צבקה א"כ מה פריך צהא לימא ר' יוחנן כיון דרב יוסף סבר הי וי"ל דאין לחוש לדברי רב יוסף הוואיל ומדמו וא"כ הוואיל ומהני לורת הפתח מכל ד' רוחות א"כ גבי פסי ציראות למה הוצרכו לרבעה דיומדין ולא הוי שרי אלא לצמחה זין לר"מ וזין לר' יהודה היא להס לעשות ד' קונדיסין ומומה על גביהן לרב בעשר ולמתי' ביתר מעשר וגבי שירא נמי אמאי לרין שלשה חצלים זה למעלה מזה או קנים פחות פחות מג' יעשו לורת הפתח מ' היא מתקיים כל כך משום דאתו גמלי וסדו ליה וגם בקל יכול ליפול צרוח שאינה מנויה לפי שהיו לריכין להגביהו מן הגמלים הנכנסים

איפכא מאי ת"ש דתניא מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט אמלחרא ברחבו מאי תא שמע דתניא מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט והרחב מעשר ימעט ואם יש לו צורת הפתח אינו צריך למעט ואם יש לו אמלחרא אינו צריך למעט מאי לאו אסיפא * לא ארישא (ב) מתני ליה רב יהודה לחייא בר רב קמיה דרב אינו צריך למעט א"ל * אתנייה צריך למעט אמר רב יוסף מדברי רבינו נלמד חצר שרובה פתחים וחלונות אינה ניתרת בצורת הפתח מ"ט הוואיל ויותר מעשר אוסר במבוי ופרוך מרובה על העומד אוסר בחצר מה יותר מעשר האוסר במבוי אינו ניתרת בצורת הפתח אף פרוץ מרובה על העומד האוסר בחצר אינו ניתרת בצורת הפתח מה ליותר מעשר האוסר במבוי שכן לא התרת בו אצל פסי ביראות לר"מ תאמר בפרוך מרובה על העומד האוסר בחצר שכן התרת אצל פסי ביראות לדברי הכל לימא מסייע ליה (ג) דפנות הללו שרובן פתחים וחלונות מותר ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ שרובן ס"ד אלא אימא שרובה בהן פתחים וחלונות ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ אמר רב כהנא כי תניא הויא בפיתחי שימאי (ד) מאי פיתחי אמר דלית להו שקפי וחד אמר דלית להו רבין בר רב אדא א"ר יצחק מועשה באדם אחד מבקעת בית הוררות שנעץ ד' קונדיסין בארבע (ה) פינות השדה ומתח אצורה עליהם ובא מעשה לפני הכמים והתירו לו לענין כלאים ואמר ר"ל כדרך שהתירו לו לענין כלאים * כך התירו לו לענין שבת ר' יוחנן אמר * לכלאים התירו לו לענין שבת לא התירו לו במאי עסקינן אילימא מן הצד והאמר רב חסדא * צורת הפתח שעששה מן הצד לא עשה ולא כלום אלא על גבן ובמאי אילימא בעשר בהא לימא ר' יוחנן בשבת לא אלא לאו ביתר מעשר לא לעולם בעשר ומן הצד וברב חסדא קא מופלגי ורבי דר' יוחנן אדר' יוחנן ורבי דריש לקיש אדריש לקיש דאמר ריש לקיש משום ר' יהודה ב'ר' חנינא פ"אה

ולורת פתח שאמרנו קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן: **סבר לה לא דרב**. דלא מהני לורת פתח ליותר מעשר במצוי: **גים חרוטין**. שם מקום: **ומתח אצורה על גביהן**. מזה לזה כעין לורת פתח: **לענין כלאים**. ששם יש גפנים בתוך הקונדיסין מותר לורוע סמוך להן חוץ למחילה דתנן: **היה גדר צינתיים זה סומך לגדר מכאן** וזה סומך לגדר מכאן: **לענין שבת**. ללולטל צתוכו: **מן ה"ה**. שמתח המורה מזה לזה בלמעשה (א) ולא על ראשיהן: **לא עשה כלום**. ולענין שבת (א) אמאי התירו לו: **שבת לא**. הא בעשר לכולי עלמא פתחא הוא: **ובדרב חסדא פליגי**. ריש לקיש לית ליה דרב חסדא ורבי יוחנן אית ליה דרב חסדא וקסבר כי לכלאים אפילו מן הצד הוי לורת פתח דשבת חמור מכלאים: פ"אה

שם לשמות וכן בשיירא ועוד דבשיירא אין להמיר כמו בחצר שמוקף לדירה ור"ב צ"ל מפרש דהכא לא איירי צד' דפנות וה"פ כך התירו לענין שבת כמפולג דהיינו ז' מחילות לענין שבת הוי כד' מחילות לענין כלאים דבכלאים אין חילוק זין צ' לר' והשמה פריך שפיר צהא לימא רבי יוחנן שבת לא דבז' מחילות אין לחוש אם פרוץ מרובה מעשר דלמר רב יוסף לורת הפתח לא מהניא בפרוך מרובה היינו שבת רב דלמר ביתר מעשר אלא לאו ביתר מעשר ס"ל לרבי יוחנן כרב דלא מהני לורת הפתח ולכן אפילו בעשר קאמר רבי יוחנן דלא מהני לורת הפתח משום דפרוך מרובה לרב יוסף אסור אפילו ע"י לורת הפתח דלית ליה זנין אב: הכא